

Lietuvos mokslininkų sąjunga

LMS mokamų paslaugų teikimo galimybių studija
Svarbiausios išvados ir rekomendacijos

2015 m. rugsėjis

Turinys

1. Galimybių studijos pagrindai
  - 1.1 LMS veikla instituciniu aspektu
  - 1.2 LMS veikla paslaugų planavimo aspektu
  - 1.3 Paslaugų turinio poreikis
  - 1.4 Paslaugų įvertinimas į kainiais
  - 1.5 Rezultatai. Veiklos gerinimo rekomendacijos

1. Galimybių studijos pagrindai

Lietuvos mokslininkų sąjungos „Paslaugų teikimo galimybių studija“ buvo rengiama nuo 2015 m. liepos mėn. iki 2015 m. spalio mėn. Šios studijos tikslas – įvertinti Lietuvos mokslininkų sąjungos

mokamų paslaugų plėtros poreikį bei finansinio savarankiškumo galimybes, potencialą, pateikti rekomendacijas dėl projekto įgyvendinimo ir tinkamiausio plėtros varianto pasirinkimo, įvertinant Lietuvos mokslininkų sąjungos šiuo metu teikiamas paslaugas bei veiklą.

Lietuvos mokslininkų sąjungos finansinio savarankiškumo stiprinimas numatomas kaip strateginis, subalansuotas mokamų paslaugų sistemos kūrimo projektas, numatant paslaugų teikimo sąlygas, jas viešinant, platinant tikslinei auditorijai. Šis projektas turėtų padėti stiprinant Sąjungos finansinį savarankiškumą, didinti Sąjungos narių aktyvumą, sukuriant atviros organizacijos naujiems nariams ir klientams įvaizdį. Projektu ketinama didinti LMS ne tik finansinį gerbuvį, bet ir ekonominį naudingumą, tokiu būdu mažinant priklausomybę nuo paramos teikėjų. Tikimasi, jog projektas išspręs problemas, siekiant pritraukti naujus ir jaunus organizacijos narius, savanorius, potencialius klientus.

Nepaisant to, kad LMS yra viena pagrindinių Lietuvos mokslininkų susivienijimo organizacijų, yra atlikta mažai strateginio planavimo ir veiklos analizės darbų. Turėtų būti išnagrinėta, kaip svarbu priimti mokslo atstovų bendruomenėse sprendimus dėl mokslo populiarinimo plėtros, įvertinta organizacijos įtaka mokslo srityje, lojalumo bei ekonominio naudingumo galimybės organizacijos nariams bei antrepenerystės ir bendradarbiavimo su verslo sektoriumi variantai. Tad šios studijos tyrimai siekia išanalizuoti Lietuvos mokslininkų sąjungos veikimo stiprinimą generuojant finansinį savarankiškumą, kokybiškų mokslo paslaugų planavimo ir mokslinės plėtros aspektus, bendradarbiaujant su Lietuvos verslo įmonėmis bei kuriant patrauklios mokslinės organizacijos įvaizdį.

Tam, kad būtų įvertinti siekti LMS tikslai, buvo atliktas kiekybinis tyrimas anketavimo metodu, kuriuo apklausta iki 400 Lietuvos gyventojų iš įvairių miestų, organizacijų, verslo įmonių ar mokslo institucijų. Tyrimu siekta išsiaiškinti potencialių klientų ar galimų organizacijos narių lūkesčius dėl Lietuvos mokslininkų sąjungos veiklos, finansinio savarankiškumo perspektyvas, paslaugų paketo poreikį bei galimybes juo pasinaudoti.

Anketinėje apklausoje buvo aiškinamasi vartotojų socialinė padėtis, jų mokslo vartojimo lygis, poreikis bei galimybės. Buvo prašoma respondentų įvertinti LMS galimų teikti mokamų paslaugų kainas, finansinius rodiklius bei paslaugų reikalingumą darbinėje veikloje ar nuosavo verslo vystyme.

1.1 LMS veikla instituciniu aspektu

LMS įkurta 1989 m. spalio 7 dieną, kuomet Lietuvoje kūrėsi demokratinės valstybės vizija, skatinusi visus vienyti į visuomenines organizacijas ir reformuoti iki tol buvusią mokslo sistemą. Naujosios organizacijos svarbiausia veiklos kryptimi tapo pažangių mokslo ir studijų sistemos organizacinių principų paieška ir jų įteisinimas.

LMS svarbiausi tikslai:

- plėtoti fundamentinius ir taikomuosius mokslo tyrimus, atsižvelgiant į Lietuvos ūkio ir kultūros reikmes;

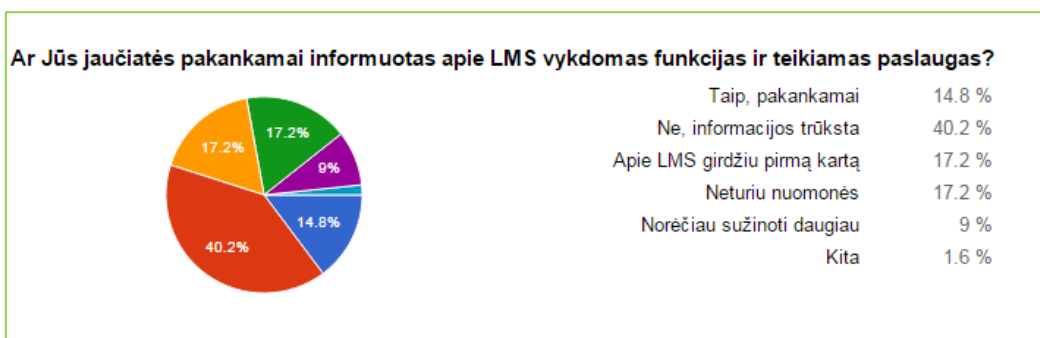
- vienyti Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų institucijų bei organizacijų mokslo jėgas;
- dalyvauti atliekant mokslo, valstybinių tikslinių ir kitų programų ekspertizes;
- rūpintis, kad mokslininkų darbai būtų racionaliai finansuojami ir koordinuojami;
- nustatyti ir skatinti perspektyvias mokslo kryptis, skatinti savarankišką mokslo plėtotę;
- rūpintis, kad tobulėtų mokslininkų profesinis pasirengimas, remti jaunųjų mokslininkų kūrybinę veiklą,
- sudaryti palankias sąlygas mokslininkams perimti pažangiausių pasaulio mokslo patyrimą;
- ginti mokslininkų kūrybinius ir socialinius interesus;
- didinti mokslo savarankiškumą ir kelti atsakomybę, formuoti palankią visuomenės nuomonę ir pritarimą moksliniams tyrimo metodams ir visuotinos gerovės siekiams.

Ilgą laiką gyvuojanti organizacija vykdo neapmokestinamą veiklą – didelės svarbos mokslinius darbus, tyrimus nemokamai publikuoja internetiniame portale, atstovauja savo narių interesus, populiarina mokslą, bendradarbiauja su mokslo, švietimo ir valdžios institucijomis. Šiuo metu sąjunga vienija daugiau kaip 400 narių, kurių amžius nuo 26-87 metų.

Taigi nors veiklų spektras platus ir reikalingas kuriant Lietuvos mokslo kokybiškam veikimui, daug narių vienijanti organizacija neužima dominuojančių pozicijų mokslo srityje, veikla nėra aktyvi, pastebima, kadangi reikalingi finansiniai ištekliai tyrimams, paslaugų kokybės užtikrinimui bei LMS žinomumui didinti.

Pagal atliktą apklausą didžiausia dalis respondentų (40,2 %) teigia, jog informacijos apie LMS vykdomas funkcijas bei siūlomas paslaugas pasigenda (žr. Lentelė 1).

Lentelė 1. Ar Jūs jaučiatės pakankamai informuotas apie LMS vykdomas funkcijas ir teikiamas paslaugas?

Kita didelė dalis teigia, jog apie LMS girdi pirmą kartą arba iš viso neturi nuomonės apie LMS organizaciją. Nors yra nemaža dalis žinančių LMS, tačiau nežinančių, ką veikia didžiausia Lietuvos mokslo atstovų organizacija.

Šiuo metu LMS jungia 23 juridškai savarankiškas mokslininkų organizacijas ir 5 LMS grupes. Visų savo struktūrinių padalinių pastangomis LMS rengia simpoziumus, konferencijas, organizuoja kūrybinį bendradarbiavimą, viešas diskusijas, bendradarbiauja su kitų valstybių mokslininkais, jų organizacijomis. Kadangi didelė dalis apklaustųjų teigia, jog informacijos apie LMS veikimą trūksta,

vadinas organizacijos žinomumui šios veiklos. Trūksta LMS komunikacijos su išore, su pasaulietinėmis organizacijomis. Tam reikalinga stiprinti vadybinius, komunikacinius sąjungos išteklius, kurie teiktų informaciją apie paslaugas bei viešintų atliktus darbus visuomenei.

Šiuo metu LMS nėra sukurta atskira struktūra, kuri rūpintųsi organizacijos viešaisiais ryšiais, atstovavimu visuomenėje, spaudoje ir sklaidoje. Nėra sukurty socialinės komunikacijos įgūdžių (socialinių tinklų paskyrų, virtualių profilių ir pan.), kurie galėtų sukurti vartotojams priėjimą prie LMS veiklos turinio, supažindintų su atliekamais darbais ir skelbtų naujienas.

Tokia situacija nekuria patrauklios organizacijos veido kitoms socialinėms grupėms ar verslo sektoriui. Šiuo metu LMS su verslu bendradarbiauja teikiant organizacijai finansinę paramą. Teikiant mokamas mokslines paslaugas, atsirastų galimybių išplėsti partnerystės ryšius, nukreipti mokslininkų veiklą į verslo vystymą, būtų kuriama kokybiška lietuviškos produkcijos sistema, paremta moksliniais tyrimais, kas yra seniai pripažinta užsienio šalyse.

Taigi LMS būtina stiprinti savo poziciją mokslo organizacijų grupėje, didinant informacijos sklaidą ir komunikacinius įgūdžius. Tokiu būdu organizacija galės pasiekti išsikeltus strateginius tikslus.

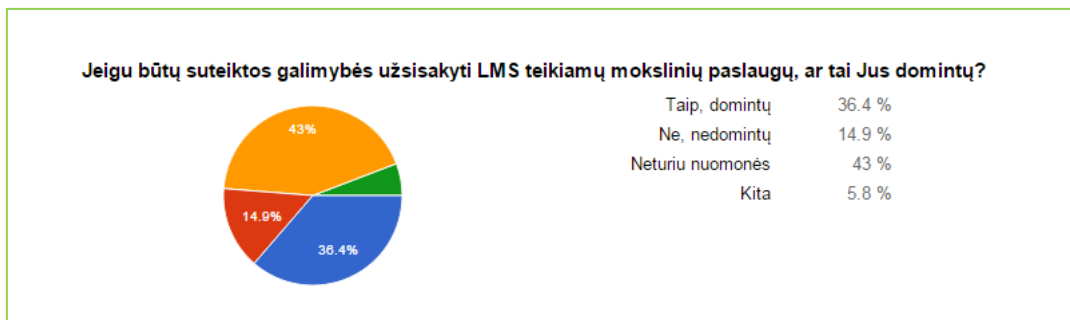
1.2 LMS veikla paslaugų planavimo aspektu

Europos Sąjungos ataskaitose ir komunikatuose dėl verslumo arba antreprenerystės plėtros (žr. *EK ataskaitą SEC(2006)1132, 2006*) yra pabrėžiama, kad antreprenerystė yra vienas iš pagrindinių šalies inovatyvumo, konkurencingumo ir ekonominio augimo užtikrinimo veiksmų. Antreprenerystės ir naujų įmonių steigimo skatinimas yra taip pat ir vienas pagrindinių Lietuvos ekonominės politikos tikslų. Štai keturioliktosios LR Vyriausybės programos 8 dalyje deklaruojamas siekis „ugdyti žmonių verslumą, kuris yra ekonomikos augimo pagrindas, sudaryti Lietuvoje kuo patrauklesnes sąlygas pradėti ir plėtoti verslą“ (*LR Vyriausybės programa, 2008*).

LMS taip pat dalyvauja svarsto antreprenerystės galimybes, siekdama išaiškinti savo finansinio savarankiškumo galimybes. Kadangi organizacijos pagrindinis „variklis“ yra žmogiškieji ištekliai, galima siūlyti paslaugų paketą, kuris atitiktų esantį rinkoje poreikį žmogiškiesiems ištekliams. Inovatyvių sprendimų reikalaujančiuose LMS veiklos pokyčiuose numatyti galima dvi perspektyvas: organizacijai teikti mokamas arba pusiau mokamas paslaugas pavieniams vartotojams arba verslo įmonėms.

Viena, daugiausiai mokslo atstovų telkianti, organizacijų Lietuvoje – LMS – administruoja internetinį portalą www.lms.lt, kurį, skelbiama, vidutiniškai per mėnesį aplanko apie 3000 skaitytojų. Svetainėje talpinama informacija apie mokslo naujienas, mokslinius tyrimus bei naudingų nuorodų suvestinė, kuri šiuo metu prieinama lankytojams nemokamai. Svetainės išlaikymas, administravimas, pildymas kokybiška medžiaga reikalauja finansinių išteklių, todėl yra svarstoma apie duombazę, iš kurios už tam tikrą mokestį būtų galima parsisiųsti sąjungos narių publikuotus straipsnius, parengtus mokslinius darbus, tyrimus ar apmokestinant dalį publikuojamos informacinės medžiagos.

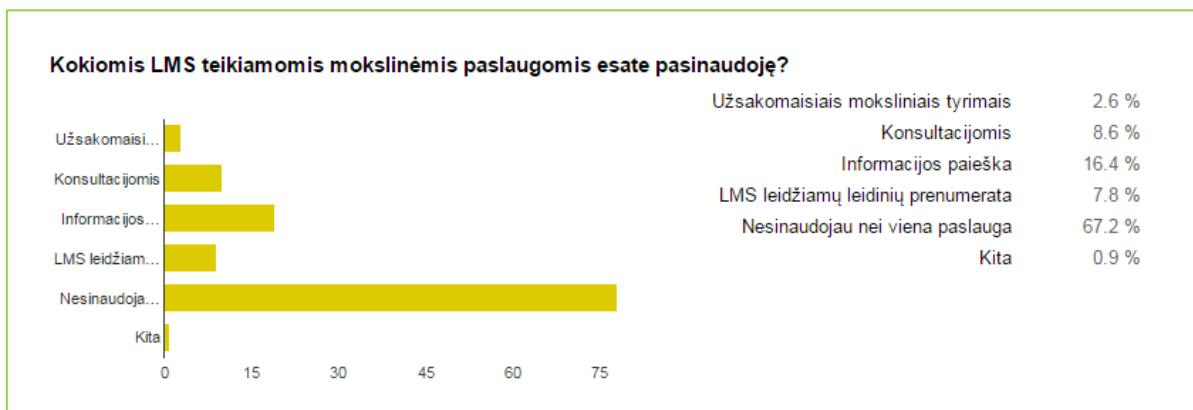
Lentelė 2. Jeigu būtų suteiktos galimybės užsisakyti LMS teikiamų mokslinių paslaugų, ar tai Jus domintų?

Pagal galimybių teikimo projektą numatyta, jog papildomu finansavimo šaltiniu galėtų tapti moksliniai užsakomieji tyrimai, gerai išanalizavus tikslią auditoriją, sudarius paslaugų paketą, atlikus turinio ir įvaizdžio pakeitimus.

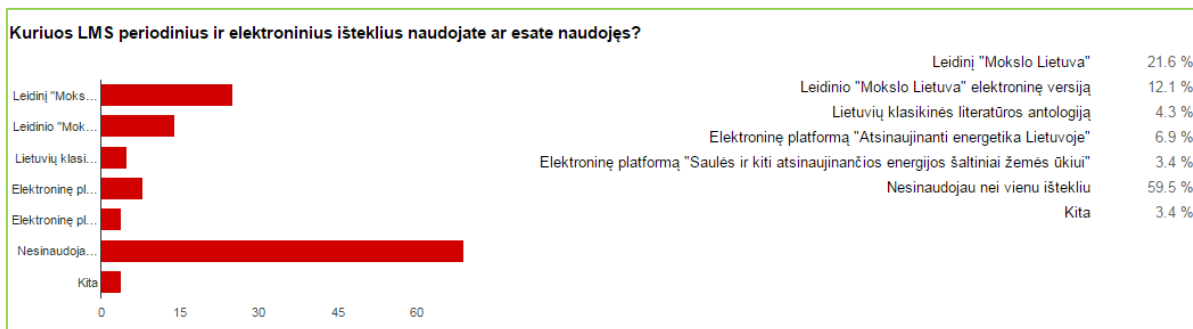
Nors pagal *Lentelė 2* diagramoje pateiktą informaciją galima spręsti, jog daugelis respondentų nežino, ar pasinaudotų LMS teikiamomis paslaugomis, abejones būtų galima sieti su tuo, jog daugelis nėra gerai susipažinę su LMS vykdoma veikla. Kita didžioji dalis – norėtų pasinaudoti LMS paslaugomis. Šiuo atveju tai patvirtina LMS antreprenerystės programos kūrimo perspektyvas, kuomet mokslo atstovai galėtų didinti finansinį savarankiškumą būdami sąjungos nariais ir dalyvaudami paslaugų pardavimo procese. Buvimas sąjungos nariu leistų mokslininkui parduoti savo turimas žinias už tam tikrą mokestį.

Lentelė 3. Kokiomis LMS teikiamomis mokslinėmis paslaugomis esate pasinaudoję?

Nors didžioji dalis respondentų (78 %) nėra pasinaudoję nei viena paslauga, tačiau yra dalis tokių, kurie pasinaudojo aktyviausiai sąjungos vykdoma veikla – konsultacijomis ir dominančios informacijos paieška svetainėje bei leidiniuose. Vadinasi, anksčiau minėta rekomenduotina LMS mokama veikla, kuriai reikalingi žmogiškieji išteklių ir kokybiška mokslinių duomenų bazė, galėtų pasiteisinti – ji turi pradinį potencialą būti išplėta dėl ankstesnių patirčių su vartotojais. Žinoma, nebūtina teigti, jog tai pačios reikalingiausios LMS veiklos finansiniam savarankiškumui skatinti – tai būtų tik vienas iš svarbesnių įrankių. Naujų paslaugų ir galimybių kūrimas – gali taip pat patraukti vartotojų dėmesį.

Lentelė 4. Kuriuos LMS periodinius ir elektroninius išteklius naudojate ar esate naudojęs?

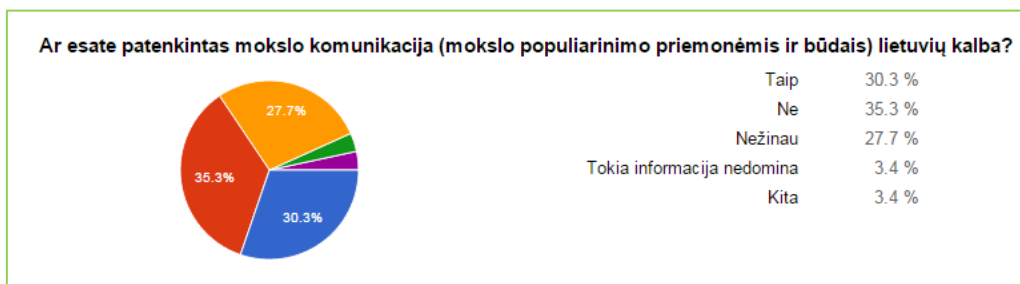

Nors LMS veikla, kaip jau buvo pažymėta, nėra plačiai žinoma, vis tik vartotojai linkę naudotis jos atlikta produkcija. Vadinas, produkcija yra reikalinga vartotojams, teikianti naudą. Stiprinant finansinius išteklius būtų galima plėsti vykdomą dabartinę veiklą, skleidžiant apie tai reklamą ir didinant prieinamumą.

Didelis skaičius respondentų, nesinaudojusių teikiamais informaciniais ištekliais, galėtų būtų siejami su tuo, jog trūksta pakankamai žinių apie LMS vykdomą veiklą (žr. *Lentelė 1*). Dalis jų procentaliai yra išreiškę norą domėtis LMS vykdomomis veiklomis (žr. *Lentelė 2*). Čia susiduriama su minėta LMS problema, jog nėra vadinamosios aktyvios komunikacijos struktūros organizacijoje, kuri būtų tiesiogiai orientuota į naujas ryšius su visuomene, būtų stiprus ir aktyvus dalyvavimas visuomeninėje veikloje, mezgami santykiai su verslo sektoriais ar potencialiais mokslo paslaugų vartotojais.

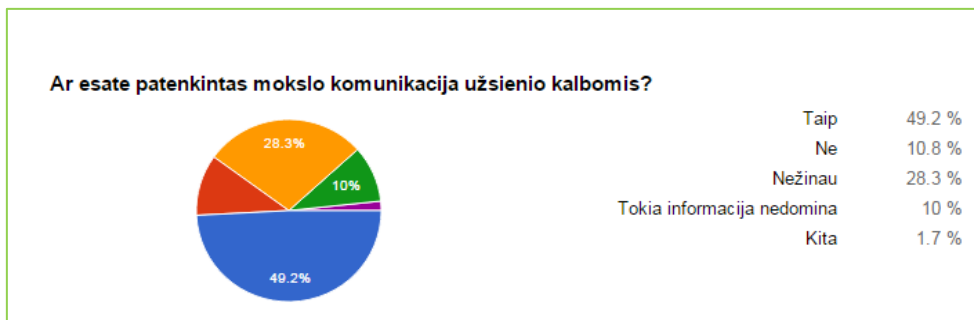
Didžioji dalis respondentų išreiškė nuomonę, jog mokslinė komunikacija bei mokslo populiarinimas yra gan žemas Lietuvoje. Tai matoma *Lentelė 5*.

Lentelė 5. Ar esate patenkintas mokslo komunikacija lietuvių kalba?

Pagal *Lentelė 5* matomą vertinimą, daugiau žmonių Lietuvoje yra nepatenkintų mokslo komunikacija, negu patenkintų. Taip pat didelė dalis abejoja komunikacijos kokybe, ir tik labai mažai pasisako, jog tokia informacija jų nedomina. Tuo tarpu atvirkščiu vertinimu įvertinta mokslo komunikacija užsienio kalbomis (žr. *Lentelė 6*)

Lentelė 6. Ar esate patenkintas mokslo komunikacija užsienio kalbomis?

Beveik pusė apklaustųjų patenkinti užsienio kalbomis teikiamu mokslo populiarinimu bei moksline informacija. Vadinasi, respondentai domisi moksline informacija ir jiems svarbus mokslinės komunikacijos procesas, tačiau jie pasigenda mokslinės informacijos lietuvių kalba.

Lentelė 7. Kaip manote, ar šiuo metu Lietuvoje pakankamai gerai išvystyta mokslinių paslaugų infrastruktūra?

Didžioji dalis respondentų taip pat neigiamai vertina ir mokslinių paslaugų infrastruktūrą. Į vertinimą įeina mažas mokslinės komunikacijos aktyvumas, pasyvus mokslo populiarinimas, mokslo ir ūkio, verslo sektorių sąveikos silpnumas, mokslu grįstų tyrimų ir produktų kūrimo neužtikrintas procesas ir pan.

Turint omenyje, kad šiuo metu Lietuvoje skatinama mokslo ir kitų ekonominių sričių tarpusavio sąveika, iš pateiktų rezultatų aišku, jog ji nėra pakankama. Mokslo institucijos, organizacijos, grupės, pavieniai mokslininkai turėtų daugiau tarpusavyje kurti bendrą produktyvų ryšį, kuris užtikrintų visiems ekonominį naudingumą, sustiprinus bendradarbiavimą su verslu.

LMS, apimdama visus Lietuvos mokslo atstovus iš įvairių mokslo institucijų, galėtų stiprinti vidinį organizacijos komunikacijos branduolį. Turėtų būti įvertintos sąjungos narių galimybės ir kompetencijos teikti vienokias ar kitokias paslaugas, kurios sudarytų bendrą mokamų paslaugų paketą. Jis turėtų būti prieinamas visiems Lietuvos gyventojams, kuriems reikalinga mokslo atstovų profesinė pagalba

1.3. Paslaugų turinio poreikis

Galimybių studijų anketoje respondentų buvo prašoma parašyti, kokių mokslinių paslaugų jiems trūksta. Atsakymai remiasi daugiausia įvardintais komentarais apie tai, jog reikia stiprinti pačią mokslo vadybos bazę. Pateikiama keletas respondentų minčių apie mokslo paslaugų trūkumą (kalba nekoreguota): „Reiktų duombazės, kurioje būtų naujausia informacija apie vaisto ar

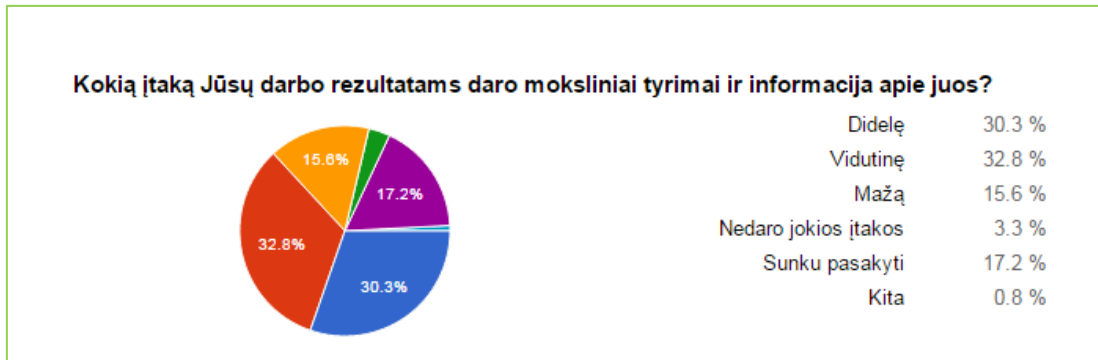
gydymo efektyvumą, kad ją papildytų realiame laike, jei specialistas kreiptųsi su klausimu. Norvegai turi.“; „Bendrų tyrimų tarp institucijų“; „Visų paslaugų galėtų būti daugiau. Dabar tik užuomazgos.“; „Gal mokslinių paslaugų ir pakaktų, jei būtų daugiau informacijos apie tuos tyrimus, t.y. būtų gerai, kad visa info būtų vienoje vietoje, tipo - mokslininkų darbų bazė.“; „Galėtų lietuviški mokslo žurnalai būti taip nenuvertinami, kaip yra dabar.“; „Visų pirma, tai trūksta informacijos apie tai, kas kuo užsiima, kokią įrangą turi ir kokias metodikas yra įvaldę.“; „Manychiau, tokios paslaugos, kaip įvairūs tyrimai, tačiau jie labai brangūs“; „konkrečių iškilusių klausimų įmonėse sprendimas: analizė ir sprendimai“; „Pvz. statistinių rinkos duomenų apdorojimo metodų, kuriais remiantis galima būtų pagrįsti ekspertinę nuomonę.“; „Galėtų būti daugiau noro mokslo paslaugas parduoti.“; „Galėtų būti platesnis mokslinių leidinių (straipsnių rinkinių; tyrimų apžvalgų; metodologinių-mokslinių knygų) ne vien tik anglų, bet ir prancūzų, lietuvių, vokiečių kalbomis. Anglicizmas užgožia ir neskatina mokytis kitų kalbų, "kiša koją", kitas užsienio kalbas geriau nei anglų kalbą mokantiems mokslininkams ir jauniems tyrėjams.“; „Nuo ko pradėti? Aišku yra, kad gali kviesti Universitetus, Institutus bendradarbiauti, ir finansavimą ITIN RETĄ gali gauti. O kas toliau?“; „švietimo“; „Daugiu IT“; „Zemes ukio technologiju, moksliniu tyrimu zemes ukio srityje“; „Trūksta tokio leidinio, koks buvo "Mokslas ir Gyvenimas" arba "Scientific American“; „DNR vektorių konstravimo ir paruošimo; didelio kiekio mėginių analizės, pvz., tam tikro baltymo nustatymo; ląstelių charakterizavimo pagal tam tikrus žymenis“; „Mokslininkams trūksta aktyvių pardavimų praktikos ir lanksčios sutarčių vadybos“; „Konsultacijų elektronikos, informatikos temomis“; „Mokslinių tyrimų publikavimo visuomenei ir jai suprantama kalba.“; „Turėtų vykti aktyvesnė ir tikslesnė paslaugų komunikacija“; „galėtų būti daugiau mokslinių pagrindų ir paaiškinimų apie žmogaus sandarą ir fizinį -dvasinį tobulinimą“; „Svarbiausia sutvarkyti "mokslinių paslaugų" vadybą“; „Statybos, mechanikos, medienos apdirbimo ir vertinimo srityse galėtų būti daugiau.“; „Projektų paraiškų rašymas.“; „Normalaus viešinimo“.

Pagal pateiktus atsakymus pastebimas tendencija išreikšti nepasitenkinimą mokslo vadybos kokybe Lietuvoje, argumentuojant pasitelkiantis pavyzdžius iš užsienio. Dar kartą pasitvirtina tai, jog mokslo organizacijoje trūksta vadybos ir komunikacijos specialistų, bendros mokslų apimančios informacijos bazės, kurioje telkiami bendri visos Lietuvos mokslo duomenys, naujienos, pranešimai visuomenei. Kuomet yra mažai informacijos apie teikiamas paslaugas, nėra sukurtas poreikis naudotis paslaugomis. Potencialūs vartotojai per mažai žino apie mokslo produktų ir tyrimų naudą, nesukuriama matoma jų pridėtinė vertė, daugelis abejoja mokslo naudingumu.

Šiuo atveju antreprenerystės sistema dar yra pakankamai naujas metodas finansiniam saugumui, kadangi nėra sukurto jokie mokslinių paslaugų paketo ir tuo pačių viešinimo strategijos bei plano. Pagal tai, kokių paslaugų poreikis pastebimas, galima sukurti jų paketą, paruošti jo plėtrą bendradarbiaujant su verslo sektoriumi. Visa tai turėtų būti aktyviai informuojama spaudoje, žiniasklaidoje, dalinamasi informacija socialiniuose tinkluose.

Visai šiai veiklai turėtų būti pasirenkamas vystymosi modelis, kuris užtikrintų paslaugų plėtrą be kliūčių. Atsižvelgiant į vartotojų poreikį, vertinga pasidomėti užsienio šalių praktika ir patirtimi, kuomet tai buvo laikoma pačių vartotojų pavyzdiniu poreikiu. Tam būtų reikalingos stažuotės į panašia veikla užsiimančių organizacijų buveines, dalyvauti jų rengiamuose seminaruose ir mokymuose.

Lentelė 8. Kokią įtaką Jūsų darbo rezultatams daro moksliniai tyrimai ir informacija apie juos?

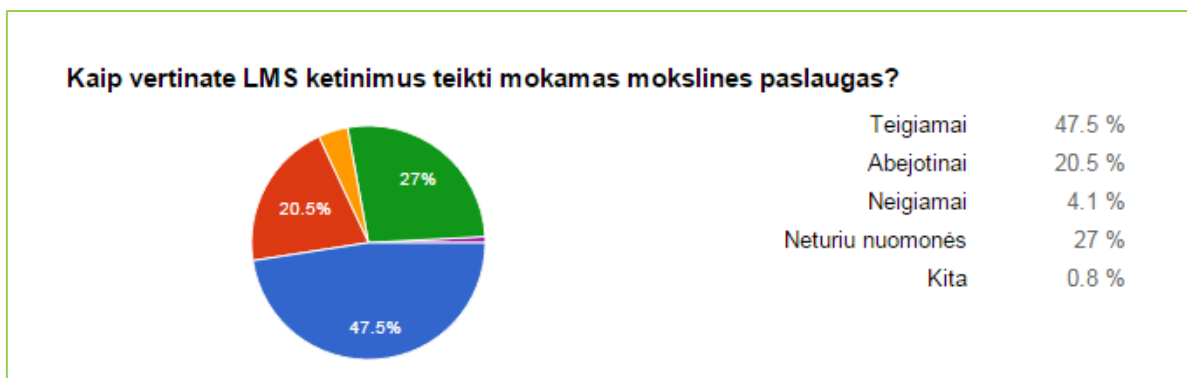

Vertinant mokslo žinių publikavimo ir poreikio mokslo žinių publikavimui santykį, galima rasti numanomą priežastį, kodėl kyla nepakankamos informacijos apie Lietuvos mokslo žinias pojūtis. Pagal *Lentelė 8* duomenis matyti, jog didžiąją dalį respondentų moksliniai tyrimai ir informacija apie juos daro didelį poveikį. Vadinasi, informacijos poreikis (didesnis/ar mažesnis) priklauso nuo mokslo poveikio respondentų tiesioginėje veikloje, darbe ir panašiai.

Kadangi dauguma respondentų atsakė, jog nuo mokslo priklauso jų darbo rezultatai, galima būtų daryti prielaidą, jog mokslinės paslaugos yra paklausus produktas dabartinėje rinkoje. Tam reiktų nuodugnesnių tyrimų, kurie konkrečiai analizuotų mokslines įtakas darbinėje veikloje, jos procese ar atskirose dalyse, pavieniams asmenims ar verslo įmonėms.

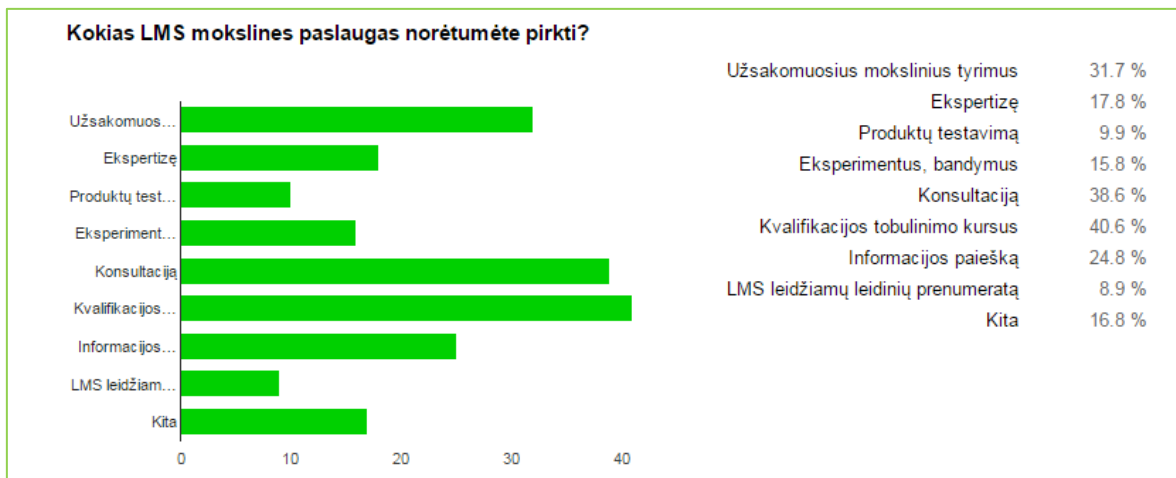
Nors apie LMS ketinimus teikti mokslines paslaugas nebuvo pateikta daug papildomos informacijos, atsakydami į klausimą „Kaip vertinate LMS ketinimus teikti mokslines paslaugas?“ (žr. *Lentelė 9*), dauguma respondentų (47,5 %) vertina teigiamai. Kita didesnioji dalis neturi jokio vertinimo, spėjama todėl, jog apie mokslinių paslaugų sąlygas nebuvo pateikta detalesnio aprašymo. Vertintojai nelinkę spręsti apie paslaugas, kurios šiuo metu rinkoje nėra plačiai reklamuojamos. Vėlgį susiduriama su dideliu informacijos stygiumi apie mokslines paslaugas.

Lentelė 9. Kaip vertinate LMS ketinimus teikti mokslines paslaugas?

Kitose vertinimo anketos dalyse buvo preliminariai įvardintos mokslinių paslaugų formos ir leidžiama pasirinkti, respondentų manymu, pačias reikalingiausias. Buvo klausiama, kokias paslaugas, jei būtų galimybė, jie pirktų.

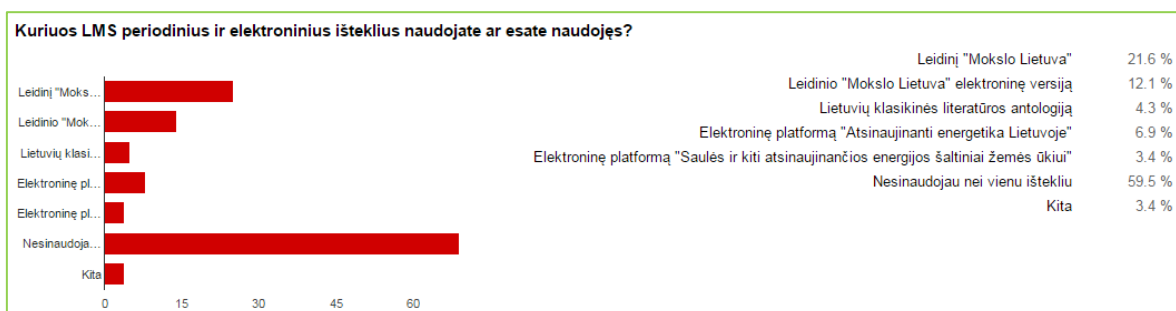
Lentelė 10. Kokias LMS mokslines paslaugas norėtumėte pirkti?

Pagal *Lentelė 10* paklausiausia galima LMS paslauga yra Kvalifikacijos kėlimo kursai (40,6 %), konsultacijos (39 %), vėliau - Užsakomieji tyrimai (31,7 %), Informacijos paieška mokslinėmis temomis (24,6 %), Ekspertizės (17,8%), Eksperimentai, bandymai (15,8 %), Produktų testavimas (9,9 %), ir Leidžiamų leidinių prenumerata (9%). Nors daugelis respondentų ankstesniuose anketos atsakymuose pasisakė, jog juntamas mokslo komunikacijos ir mokslinės medžiagos trūkumas, vis tik rinkdamiesi iš kitų galimų LMS mokamų paslaugų paketo, tik mažoji dalis rinktųsi leidinių prenumeratą. Toks vertinimas gali sudaryti prielaidą apie tai, kad netenkina dabartinės mokslo naujienų publikacijos bei mokslinio turinio leidybos kokybė.

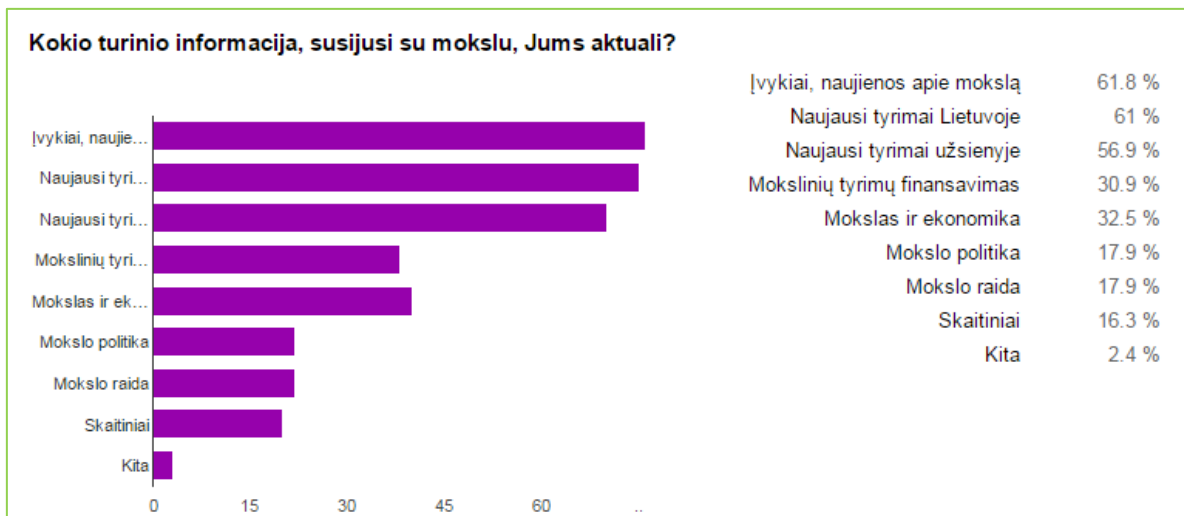
Kadangi mokslinio turinio leidyba yra vertinama nepalankiai, kaip galima paslauga, būtina dar artą peržiūrėti dabartinių LMS leidžiamų leidinių ar kuruojamų elektroninių išteklių vertinimą, kokios medžiagos ir turinio trūksta, kad būtų patenkinami vartotojų lūkesčiai, norėtusi užsisakyti leidinių prenumeratą. Iš *Lentelė 12* galima matyti, jog LMS leidžiamų leidinių, susijusių su mokslo tema, didžioji dauguma respondentų nėra užsisakiusi, nors nemenka respondentų dalis dirba švietimo, kultūros, mokslo srityje.

Lentelė 10. Kuriuos LMS periodinius leidinius naudojate ar esate naudoję?

Vienas iš pirmaujančių leidinių – „Mokslinė Lietuva“ – dominuoja LMS kuruojamų mokslinės informacijos išteklių sąrašė. Šis leidinys yra vienintelis šalies mokslininkų laikraštis, leidžiamas du kartus per mėnesį nuo 1989 metų. Vadinasi, pagal dabartinius vartotojų poreikius, būtina išgryninti leidinio koncepciją, aktualumą, kad leidinys vėl taptų patrauklus įvairaus amžiaus vartotojams. Anketos respondentų didžioji dalis yra 26-35 metų amžiaus. Jų lūkesčiai dėl mokslinio turinio leidybos gali būti vertinami pagal *Lentelė 12*.

Lentelė 11. Kokio turinio informacija, susijusi su mokslu, Jums aktuali?

Pati aktualiausia informacija darbingiausio amžiaus atstovams – mokslo naujienos ir įvykiai (61,8 %), naujausi tyrimai Lietuvoje (61 %), naujausi tyrimai užsienyje (56,9 %), mokslas ir ekonomika (32, 5 %), mokslinių tyrimų finansavimas (30,9 %), vėliau seka mokslo politika ir jo raida (17,9 %). Mažiausiai aktualu auditorijai – skaitiniai.

Remiantis *Lentelė 8* ir *Lentelė 13* galima daryti išvadinę prielaidą, jog potencialiems skaitytojams aktualiausia informacija ta, kuri tiesiogiai paliečia jų darbinę veiklą, daro teigiamą poveikį jų mokslo ir verslo vystymui, pragmatinę naudą rezultatams. Taip pat prie to paties galima pažymėti, jog respondentams, nors ir nedideliu skirtumu, tačiau aktualesnė informacija apie tyrimus, vykstančius Lietuvoje, nei užsienyje. Vadinasi, leidinyje publikuojama informacija turėtų atspindėti mokslininkus tiesiogiai liečiančias realijas, teiktų naujausias žinias ir suteiktų daugiau žinių apie vykstančius projektus bei galimybes finansavimui.

1.5 Paslaugų įvertinimas į kainiais

Apklausa siekta įvertinti mokamų paslaugų poreikį įvairiai amžiaus grupei, siekiant išsiaiškinti, kuriai auditorijai kokios paslaugos yra reikalingos. Ypač siekta, jog į apklausos procesą įsiliėtų mokslo ir verslo atstovai. Mokslinių paslaugų spektras gali būti labai įvairus, todėl stengtasi susikoncentruoti į mokslo paslaugas, kurios būtų aktualiios tiems, kurie patys susiję su mokslo kūrimu ir į tuos, kuriems reikalingi mokslo tyrimų rezultatai tiesioginiame darbe – didinant profesines žinias, keliant kompetencijas, plečiant verslą.

Mokslo ir verslo sąsajos galėtų būti vertinamos dvejopai: verslumo arba antreprenerystės plėtra parduodant produktą (paslaugas) plačiai auditorijai arba pavieniems asmenims ir plečiant bendradarbiavimą su verslo sektoriumi bei siūlant paslaugas. Abiem atvejais LMS atsirastų galimybė tapti finansiškai savarankiška organizacija, galinčia stiprinti mokslo atstovų pozicijas šalyje. Tuo pačiu ryškėtų mokslo rezultatai, atsirastų teigiamas vertinimas mokslininko profesijai bei ekonominiam naudingumui dirbant mokslo srityje.

Šiuo metu ilgą laiką gyvuojanti LMS daugiausia vykdo neapmokestinamą veiklą – didelės svarbos mokslinius darbus, tyrimus nemokamai publikuoja internetiniame portale, atstovauja narių interesus, populiarina mokslą, bendradarbiauja su įvairiomis organizacijomis ir institucijomis.

Daugiausia visa veikla vyksta savanorystės principu. Tai mažina organizacijos narių lojalumą organizacinei veiklai, kuriai kokybiškai atlikti reikalinga daug laiko kaštų. Norint paskatinti aktyvią mokslo atstovų veiklą, siekiant produktyviai gerinti mokslo sferoje profesinius, socialinius, ekonominius procesus, būtina atsiriboti nuo finansinio nestabilumo bei įtakos ar šališkumo iš pavienių rėmėjų ar paramos teikėjų.

Užtikrinus finansinį savarankiškumą ir stabilumą, atsiranda garantijų, jog organizacijos veikla nesustos, bus intensyviai imamasi mokslo populiarinimo veiklos ir atstovaujama respektabiliai Lietuvos mokslininkų grupei. Tokiu atveju finansinį stabilumą gali užtikrinti jau pradėtos teikti ir naujos paslaugos, kurios visoms šalims, įsitraukusioms į paslaugų kūrimo ir vartojimo procesą, gali teikti abipusę naudą. Kuo stabilesnė finansinė padėtis, tuo kokybiškiau ir aktyviau gali būti vykdomi įvairūs moksliniai tyrimai, skatinami Europos Sąjungos ir Lietuvos ekonominės politikos. Kuo daugiau atliekama tyrimų, tuo daugiau galimybių plėtotis verslo nišai, taip pat atsiranda galimybių gerėti Lietuvos ekonominei situacijai.

Vertinant mokamų paslaugų poreikį buvo prašoma respondentų nurodyti konkrečias paslaugas, kurios aktualiausias.

Lentelė 12. Jeigu būtų galimybė, į kokias konkrečias mokslines paslaugas norėtumėte investuoti daugiausiai?

Naujų žinių apie reiškinių esmę ir stebimą tikrovę kūrimą	16.8 %
Medžiagų, produktų ir įrenginių tobulinimą	25.7 %
Naujų medžiagų, produktų ir įrenginių kūrimą	26.5 %
Procesų, sistemų ir paslaugų tobulinimą	30.1 %
Naujų procesų, sistemų ir paslaugų kūrimą	34.5 %
Sukurtus, įdiegtus ar iš esmės patobulintus žmogaus, kultūros ir visuomenės problemų sprendimus	20.4 %
Mokslines konferencijas	25.7 %
Projektų vertinimą ir jų vykdymo ataskaitų rengimą	15.9 %
Projektų veiklos rezultatų ekspertinį vertinimą	15 %
Mokslinių monografijų ir mokslinių straipsnių (studijų), kitų mokslo darbų ir mokslinių publikacijų ekspertinį vertinimą (recenzavimą)	8.8 %
Mokslinių žurnalų sudarymą, darbą jų redakcinėse kolegijose	8.8 %
Mokslinės praktikos kuravimą	9.7 %
Studijų programų ir jų modulių rengimą, ekspertinį vertinimą ir vykdymą	9.7 %
Mokslo populiarinimo veiklą (mokslo populiarinimo straipsniai ir knygos, renginiai ir kita)	25.7 %
Kitas mokslines paslaugas, kylančias iš rezultatų ar reikalingos rezultatams pasiekti, kai šių paslaugų teikėjams būtina mokslininko kompetencija	9.7 %
Nėra tokių variantų	8 %
Kita	15.9 %

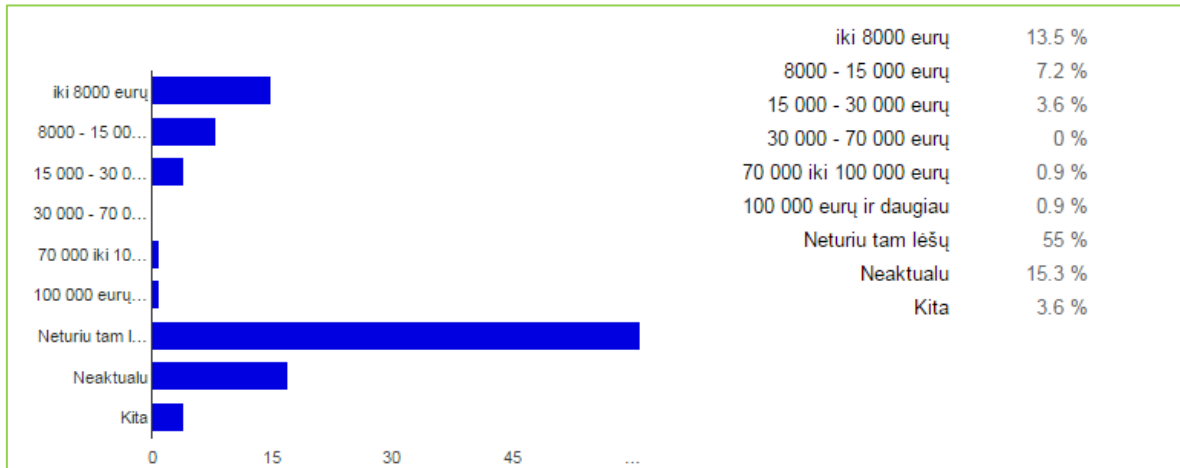
Didžioji dalis respondentų būtų linkę investuoti savo asmenines lėšas į naujų procesų, sistemų ir paslaugų kūrimą (34,5%) bei tobulinimą (30,1), naujų medžiagų, produktų ir įrenginių kūrimą (26,5%) bei tobulinimą (25,7%), mokslo populiarinimo veiklą (straipsniai, knygos, leidiniai, renginiai) bei mokslinių konferencijų dalyvavimą (25,7). Atsakymai atspindi ankstesnes prielaidas, jog didelė dalis siekia asmeninių kompetencijų didinimo mokslo žinių lygyje bei visa tai sieti kuriant inovacijas įvairiose sferose.

Kai kurias iš šių veiklų LMS vykdo ir šiuo metu, tačiau daugiausia jos, kaip teigia respondentai, yra nepasiekiančios auditorijos. Iš kitos pusės – jos yra nemokamos, tad tokiu atveju LMS reiktų stiprinti savo pozicijas mokslinės komunikacijos bei mokslo populiarinimo srityse.

Viename iš apklausos dalių, buvo prašoma įvertinti vienos iš paklausių mokslinių paslaugų – vystomo produkto tobulinimo – galimą įkainį (žr. *Lentelė 15*). Vertindami investicijų dydžius, dažniausiai respondentai savo galimybes įvertino neigiamai – negalintys skirti lėšų paslaugoms dėl

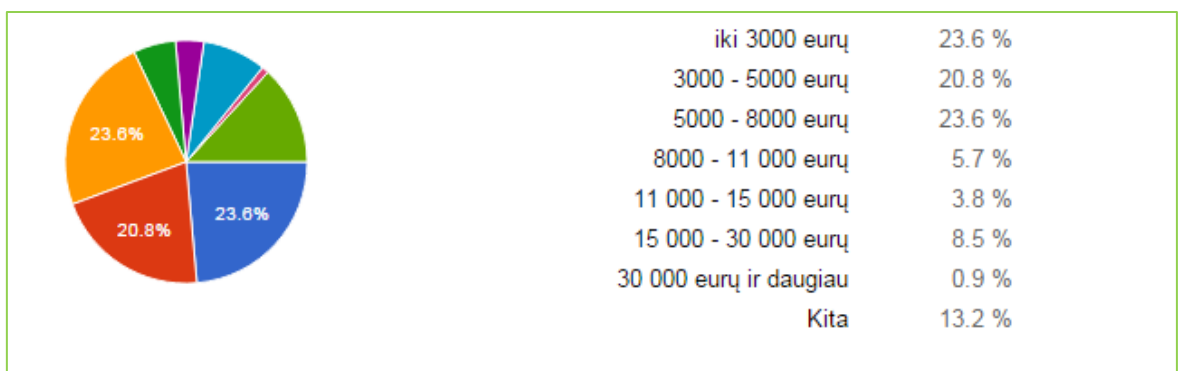
finansinio tam trūkumo (55 %) (žr. *Lentelė 15*). Taip įvertino pusė apklaustųjų, kurių kita dalis (13,5 %) taip pat kukliai įvertino savo galimybes įsigyti mokslines paslaugas, jie pasisakė galintys mokėti iki 8000 eurų.

Lentelė 13. Kokią didžiausią investicijos sumą galėtumėte skirti vienai mokslinei paslaugai (pvz., vystomo produkto patobulinimui, neskaičiuojant savikainos), kuri pagerintų Jūsų darbo veiklos rezultatus?

Teigiamas prielaidas, žvelgiant į *Lentelė 15*, kuria rezultatai, jog bent 10 % apklaustųjų sutiktų mokėti nuo 8000 eurų iki 100 000 eurų ir daugiau už mokslinių tyrimų rezultatus, pagerinsiančius vystomo produkto procesą. Daryti spėjimus, jog šiuose atsakymuose dominavo verslo sektorių atstovų nuomonė, būtų sudėtinga. Būtų vertinga organizuoti atskirą apklausą verslo sektorių atstovams, kuriems būtų tiesiogiai taikoma apklausa vertinant mokslo ir verslo bendradarbiavimo santykį: mokamų paslaugų poreikis, galimybės investuoti į mokslo atstovų veiklas, kurių mokslinių laboratorijų mentoriavimas ir pan.

Lentelė 14. Kaip manote, kiek vidutiniškai galėtų kainuoti vienas mokslinis tyrimas, jeigu tai būtų, pvz., gamybos veiklos ekspertinis vertinimas, trunkantis 2 mėnesius?

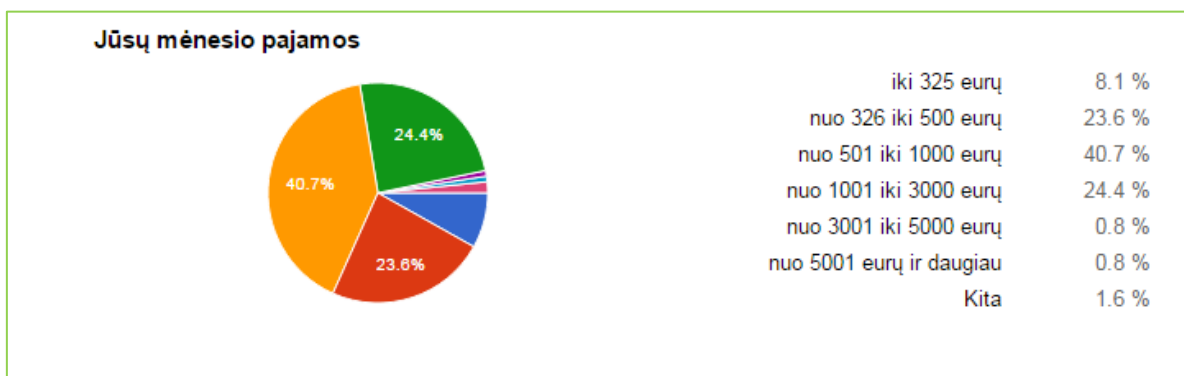
Prisiminus žmogiškųjų išteklių galimybes, kurios galėtų būti išnaudojamos, kaip kuriančios tam tikrą visuomenę organizacijos, respondentams buvo pasiūlyta įvertinti paslaugą, pagal kurią mokslininkas galėtų atlikti ekspertinį darbą tam tikru būdu. Pagal *Lentelė 14* paslauga – mokslininkų ekspertinis vertinimas – buvo vertinama vidutiniškai, kaip viena iš labiausiai geidžiamų investicijoms paslaugų. Tačiau įvertinus šią paslaugą mažesniais kaštais (*Lentelė 16*), galimybė, jog paslauga bus pasirinkta investuoti, padidėjo. Beveik visa didžioji dalis atsakiusių į šį klausimą, daugiau ar mažiau norėtų investuoti, žinodami, jog paslauga atsipirks.

Būtent sąlyga, jog paslauga atpirks, galėjo taip pat duoti teigiamam vertinimui paskatų. Tokiu atveju, kuriant mokslinių paslaugų paketą, būtina nurodyti sėkmės rizikos galimybes bei faktorius tyrimų rezultatams, pateikti sėkmingų patirčių pavyzdžius iš Lietuvos ir užsienio mokslo bei verslo bendradarbiavimo patirčių.

Kad visas šis procesas veiktų, vėl grįžtama prie LMS žmogiškų išteklių ir administracinės struktūros. Reikalinga vadybinė organizacijoje dalis, atsakinga už mokslo populiarinimo, mokslo atstovų pritraukimo bei informacijos išfiltravimo potencialiems klientams, sritis. Tai įeina į mokslo ir visuomenės, verslo sektorių bendradarbiavimo skatinimo iniciatyvas. Kad būtų įvykdyta ši strateginė veikla yra reikalinga ne tik sukurta lanksti darbo apmokestinimo sistema, bet šalies politikos ir valdžios finansinė parama bei palankumas.

Atliktas tyrimas rodo, jog turėdami tam tikrą pinigų kiekį respondentai juos mielai investuotų į mokslo sritį. Šiuo metu mažesni kaštai išprovokavo didesnę susidomėjimą. Vadinas, turint didesnę lėšų kiekį papildomiems mokslui tyrimams, respondentai galėtų skirti mokslinėms paslaugoms. Tokiu atveju vyktų aktyvus vystymasis tiek verslo, tiek mokslo sektoriuose.

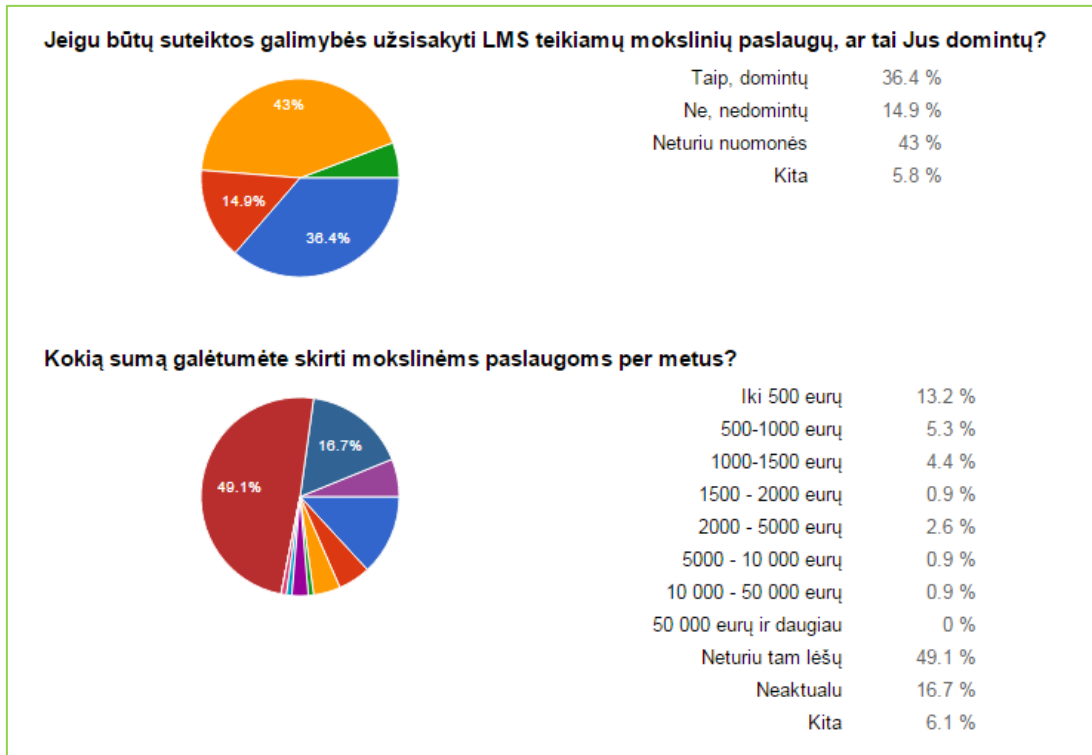
Lentelė 15. Jūsų mėnesio pajamos?

Didžioji dalis respondentų per mėnesį uždirba nuo 500 eurų iki 3000 eurų. Nors tai daugiau, nei minimalus atlygis už darbą, tačiau labai didelė dalis jų negali leisti skirti pakankamai pinigų moksliniams tyrimams (žr. *Lentelė 18*). Nagrinėjant šią lentelę, tampa aišku, jog nemenka dalis potencialių vartotojų gali nepereiti prie vartotojų dėl lėšų stygiaus. Šiuo metu didžioji dalis nurodo, jog moksliniams tyrimams ir paslaugoms neturi pakankamo kiekio finansų, kad galėtų tam skirti investicijas. Tai patvirtina didžiosios daugumos balsavimas, jog esant pakankamai pinigų sumai asmeniniuose biudžetuose, mielai skirtų jį dalį mokslui ir moksliniams tyrimams bei paslaugoms.

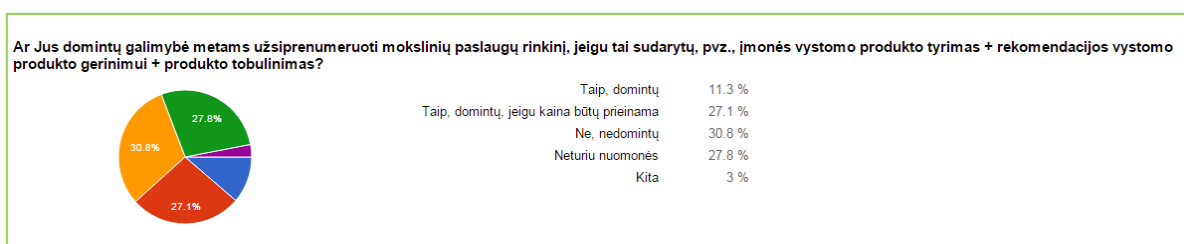
Tai kelia abejonę ne dėl mokslinių paslaugų poreikio, bet dėl galimybių investuoti į mokslines paslaugas. Tam reikalinga atlikti ne vien mokslinių paslaugų įkainių vertinimo studiją, bet ir atidžiau išanalizuoti mainų galimybes bei kreipti Lietuvos politikos žvilgsnį į galimybes neapmokestinti verslo atstovų tam tikromis mokesčio formomis, jeigu jie skiria parduodamos produkcijos vystymui mokslinius tyrimus. Žinoma, verslo sektoriai turintys savų mokslo atstovų, gali savotiškai paskatinti mokslininkus dar organizuočiau vystyti mokslo tyrimus.

Lentelė 16. Jeigu būtų galimybės užsisakyti LMS teikiamų mokslinių paslaugų, ar tai Jus domintų?

Taigi pagrindiniu mokslinių paslaugų ir finansinio savarankiškumo kliuviniu galėtų tapti dideli tyrimų kaštai ir per mažos finansinės vartotojų galimybės. Tai matoma ir iš verslo sektoriaus vystymo galimų operacijų (*Lentelė 19*), kuomet didžioji dalis respondentų atsakė, jog paslauga domintų, „jeigu kaina būtų prieinama“. Būtina itin išsami mokslinių paslaugų įkainių vertinimo studija, kuri galėtų nurodyti kainų optimizavimo kryptis.

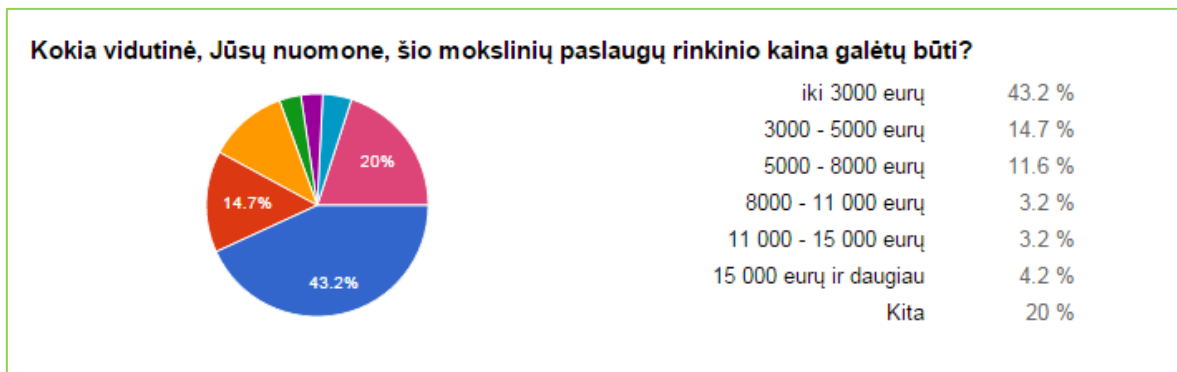
Lentelė 19. Ar Jus domintų galimybė metams užsiprenumeruoti mokslinių paslaugų rinkinį <...>?

Pagal dabartinius vertinimus didžioji dauguma respondentų linkę vertinti kuo mažesniais įkainiais galimas paslaugas ir jų paketą (žr. *Lentelė 20*)

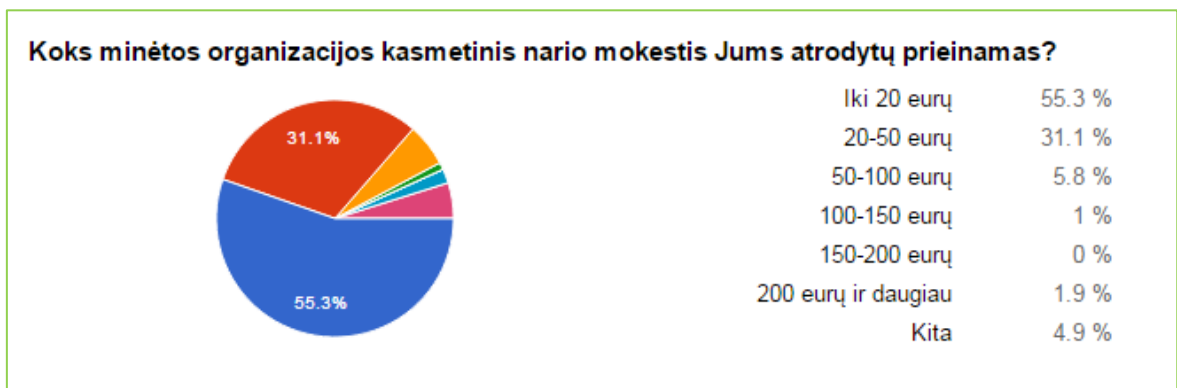

Lentelė 20. Kokia vidutinė, Jūsų nuomone, šio mokslinių paslaugų rinkinio kaina galėtų būti?

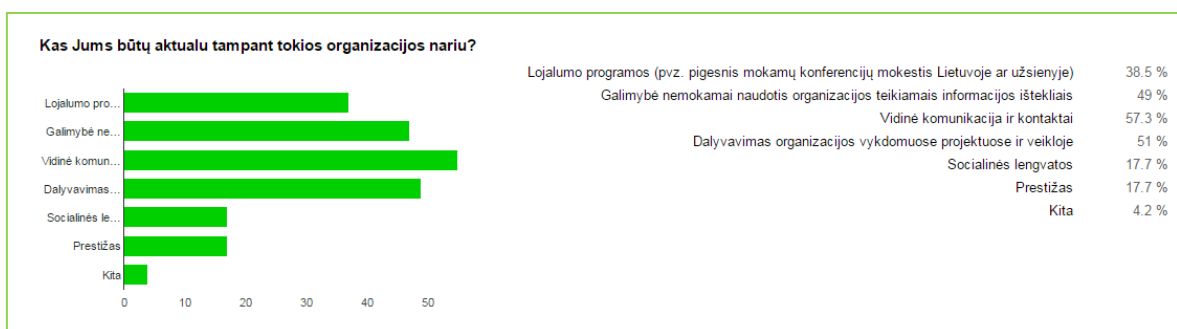
Panašios mažiausio įkainio vertinimo už paslaugas tendencijos pastebimos ir kituose klausimuose. Buvo prašoma respondentų nurodyti asmenines galimybes mokėti nedidelį mokestį už priklausymą mokslininkų klubo narystei.

Lentelė 21. Koks minėtos organizacijos kasmetinis nario mokestis Jums atrodytų patraukliausias?

Didžioji dalis apklaustųjų potencialių vartotojų pasisakė už mažiausią kainą narystei LMS organizacijoje ar klubinėje veikloje. Nemenka dalis sutiktų mokėti ir daugiau, jei būdami klube jie realizuotų savo poreikius. Poreikių analizei buvo siūloma atsakyti, ko jie tikėtusi iš dalyvavimo mokslininkų klubo veikloje (žr. Lentelė 22).

Lentelė 22. Kas Jums būtų aktualu tampa tokios organizacijos nariu?

Pagal gautus rezultatus didžioji dalis atsakiusių teigia, jog LMS klubo veikloje jie sutiktų mokėti už dalyvavimą vidinėje komunikacijoje (57,3%), kita dalis – už galimybę dalyvauti klubo renginiuose (51%) bei nemokamai naudotis organizacijos informacijos ištekliais (49%). Vadinas, pasikartoja respondentų poreikis siekti mokslo komunikacijos ir naudotis duomenų ištekliais.

1.5 Rezultatai. Veiklos gerinimo rekomendacijos

LMS organizacijos vidinė struktūra ir reorganizavimas

Didelė dalis respondentų atsakymuose pažymėjo, jog nėra gerai susipažinę arba iš viso nėra susipažinę su LMS veikla. Vadinas, šiuo metu LMS teikiama informacija į išorę, visuomenę nėra pakankamai stipri, kad galėtų pasiekti potencialų mokamų paslaugų vartotoją.

Kad būtų pasiektas potencialus vartotojas LMS turėtų iš naujo perorganizuoti organizacijos struktūrą, kurioje vietos turėtų būti išskirta komunikacijai ir viešiesiems ryšiams, visuomenės informavimui apie vykdomą veiklą. Taip pat turėtų būti kuriamos naujos internetinės platformos, kuriose būtų skelbiama informacija apie LMS (moderni svetainė, socialiniai tinklai). Tam, kaip jau minėta, turėtų būti skiriami specialūs asmenys, galintys būti tarpininkais tarp organizacijos ir visuomenės (pavienių vartotojų ir verslo).

LMS veiklų apmokestinimas

Dalis LMS veiklų – paslaugos. Šiuo metu jų dalis yra nemokamos, suteikiamos per atvirą prieigą internete (leidiniai). Tokiu atveju, organizacija norėdama susikurti finansinio savarankiškumo padėtį, turėtų orientotis į kokybiškų ir mokamų paslaugų paketą, kurio poreikiai atsiskleidė iš atliktos apklausos.

Pirmiausia, turėtų būti orientuojamasi į mokslinių konsultacijų sferą. Jų forma yra įvairi: individualios konsultacijos, kvalifikacijos kėlimo kursai ir konferencijos, seminarai ir mokymai. Kitas būdas – mokslinių žinių ir informacijos kaupimas bei prenumeravimas. Šiuo atveju buvo išreikštas didelis susidomėjimas ir nepasitenkinimas dabar esančia padėtimi mokslo populiarinimo srityje. Daugelis respondentų mano, jog lietuvių kalba trūksta mokslo komunikacijos, kuri galėtų būti ir dalis mokslinės informacijos kaupimo bazės, kurios prenumerata vartotojams atrodo reikalinga.

Žvelgiant į verslo ir mokslo bendradarbiavimą, vertinga kurti papildomą apklausą verslo sektoriams, kurie galėtų įvertinti didelio masto tyrimų ir paslaugų galimybes. Jiems būtų tiesiogiai taikoma apklausa vertinant mokslo ir verslo bendradarbiavimo santykį, iš kurios rezultatų išaiškėtų verslo atstovų finansinės galimybės, poreikis jungtis su mokslo atstovais.

Mokslinių paslaugų ir poreikio joms sukūrimas

Mokslinių paslaugų infrastruktūra respondentų vertinama neigiamai. Jie pasigenda daugybės paslaugų, kurios jau seniai praktikuojamos užsienio valstybėse. Didelė dalis atsakiusiųjų galėjo įvardinti konkrečias paslaugas, kurių jiems trūksta. Taip pat jie turėjo galimybę procentaliai įvertinti paslaugų poreikį: didžioji dalis respondentų linkę rinktis naujų, inovatyvių produktų kūrimą ir jų tobulinimą, taip pat dalis įžvelgė neišnaudotas galimybes rengti seminarus, konferencijas, mokymus.

Labai didelė dalis pasisakė už tas paslaugas, kurių poveikio garantijos būtų didelės ir aiškiai apskaičiuojamos. Todėl vertinga prieš imantis kurti paslaugų paketą, nurodyti paslaugas

efektyvumo ir kaštų santykį. Tokiu būdu vartotojas galės įsivertinti investicijos riziką ir užsisakyti paslaugą. Tam reikalinga pasikliauti patirtimi, sėkmingomis bendradarbiavimo su verslu istorijomis.

Mokslinio turinio leidyba ir prenumerata

Šiuo metu nemenka dalis respondentų jau yra pasinaudoję mokslinių paslaugų galimybėmis, tarp jų – ir mokslo leidiniais, kurių lietuvių kalba ypač jaučia trūkumą. Todėl vertinga LMS iš naujo atkreipti dėmesį į atliktos analizės rezultatus, kurie teigia, jog labiausiai žmones domina mokslo naujienos ir įvykiai (61,8 %), naujausi tyrimai Lietuvoje (61 %), naujausi tyrimai užsienyje (56,9 %), mokslas ir ekonomika (32,5 %), mokslinių tyrimų finansavimas (30,9 %), vėliau seka mokslo politika ir jo raida (17,9 %). Mažiausiai aktualu auditorijai – skaitiniai.

Reikalinga atlikti dabartinio leidinio „Mokslo Lietuva“ vartojimo analizę, straipsnių pasklidimo internete monitoringą, internetinės paieškos apie mokslą analizę, kas leistų įvertinti leidinio atnaujinimo galimybes. Tokiu atveju gali būti reikalinga leidybinės grupės rekonstrukcija, papildymas tam tikro išsilavinimo ir profilio asmenimis, kurie galėtų tinkamai koordinuoti leidinio veiklą.

Mokslo paslaugų ir produkcijos įkainiai

Mokslo ir verslo sąsajos galėtų būti vertinamos dvejopai: verslumo arba antreprenerystės plėtra parduodant produktą (paslaugas) plačiai auditorijai arba pavieniams asmenims ir plečiant bendradarbiavimą su verslo sektoriumi bei siūlant paslaugas. Atlikus apklausą paaiškėjo, jog didžioji dalis respondentų, net jeigu jie atstovauja verslo sektorių, yra nepajėgūs skirti pakankamų sumų moksliniams tyrimams.

Didelė dalis respondentų mokslo paslaugų neįvertinimo priežastimi laiko ne paslaugų neprieinamumą, bet per dideles kainas. Dauguma visų atsakiusių linkę rinktis mažesnes kainas bei mažesnėmis kainomis įvertinti LMS teikiamų mokamų paslaugų paketus.

Todėl vertinga LMS, prieš teikiant paslaugų paketą, įsivertinti, kuriai auditorijai bus skirta tam tikros paslaugos – mokslo atstovams ar verslo atstovams. Taip pat įvertinti paslaugų prieinamumą pavieniams asmenimis (pvz. dalyvavimas konferencijoje), kurie neturi galimybių mokėti didelių piniginių sumų už paslaugas. Tokiu atveju vertėtų apsvarstyti mainų galimybes, pvz. viešųjų ryšių specialistų įmonės ir mokslinio tyrimo jiems mainai. Tai taptų savotiška verslo ir mokslininkų bendradarbiavimo forma.